

Izhaja enkrat na mesec.

CENA: za vse leto 20 Din.,

za pol leta 10 Din.

Posamezna številka 1-50 Din.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI

OBRRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cene Inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 str. 480 D, 1/2 str. 240 D,

1/4 str. 120 D, 1/6 str. 80 D,

1/12 str. 40 D.

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

Poravnajte čimprej naročnino!

Naše organizacije.

Močne stanovske politične organizacije nudijo danes pomoč in obrambo vsem tistim stanovom, ki so čutili potrebo, da so se združili v takih organizacijah. Kateri stan pa tudi ne potrebuje dandanes pomoči? Po vseh vidikih moramo konstatirati, da ravno obrtniški. Stan, ki preživlja najtežje dneve v svojem gospodarskem in političnem pokretu, kateremu izpodjeda moderni krivični kapitalizem, ki vlada v tovarnah in nad stroji, tla in eksistenco, še sedaj ne čuti nikakih potreb po organizacijah, ki bi jim stale na strani v teh težkih časih. Neurejenost in neenakost v državi mu ne more dajati nikakih ciljev in vidikov za bodočnost, korupnost gotovih odgovornih faktorjev mu ne dopušča prostega gibanja, protekcija pa, s katero so bogato oblagodarjene gotove veldružbe in tudi posamezniki ali kar cele pokrajine, zabranjujejo, da bi naš domači obrtnik prišel na tisto mesto, ki mu po vsej pravici gre. Na drugi strani pa se zopet stopnjujejo zahteve na obrtništvo, posebno pa v Sloveniji dan na dan v nemogoče dajatve, ki jih kmalu sploh ne bo možno več prenašati. Davki so ogromni ter se poleg tega pobirajo brez vsakega prevdarka in v veliki meri celo za več let nazaj, kar onemogočuje spraviti jih pravočasno v kalkulacijo in presenetijo marsikoga šele po par letih, ko že zdavnaj ni več računal na nje. Takozvane socialne dajatve za bolniška, nezgodna in starostna zavarovanja za svoje delavcev in uslužbencev rastejo v nedoglednost. Ves denar pa roma v centralo na jug, odkoder ga ni več nazaj. Vkljub vsem tem neznosnim dajatvam pa se vlada za naše potrebe prav nič ne briga in ne podpira niti tako važnih institucij, kot so obrtno in trgovsko šolstvo.

Spričo vseh teh dejstev se pa obrtnik prav malo ali sploh nič ne briga za svoje organizacije, potom katerih bi se dalo marsikaj doseči. Zgane se pač šele tedaj, kadar je v resni stiski in si ne more več pomagati. Na vse opombe ti odgovarja, da nima časa, da je preveč zaposlen ali pa tudi, kar odkrito izjavi, da zanj organizacijske stvari nimajo pomena in da se naj le drugi pečajo s politiko. Pri tem seveda ne upošteva popolnoma nič dejstva, da se rešujejo važna gospodarska vprašanja vzporedno s političnimi.

Dvomimo, da bi bil obrtnik pri svojem delu res tako zaposlen, da bi ne mogel žrtvovati na teden po par ur ter po par dinarjev na mesec za najvažnejše, kar bi ravno imel v svoji organizaciji. Tako pa imamo danes cele okraje brez kakih Obrtnih zvez, če pa se je v teh ustanovila, je po kratkem životarenju zaspala. Zakaj? Zato, ker ni bilo zanimanja. Če se jih je opozorilo na delo, so navadno zahtevali, da jim moramo poslati govornika, kakor da bi bil to edini pogoj za obstoj njihove organizacije. Če se jim pa pošlje okrožnica z načrti za delo ali, če se jih pozove, da poročajo o poslovanju, pa molče. Če dobijo svoje glasilo, kjer najdejo marsikaj poučnega in zanimivega, ga pa položijo neprečitane v kakšen predal. Na tak način pač nobena organizacija ne more resno uspevati. Treba je žrtev in dela! Preko 20.000 malih in srednjih

obrtnikov ter trgovcev je v Sloveniji, včlanjenih v tej ali oni organizaciji pa jih ni niti 10%. Organiziran je torej komaj vsak deseti, vsi drugi pa živijo očitno v takih razmerah, da ne čutijo potreb po organizirani moči, posebno pa ne danes, ko gremo v teh gospodarsko kritičnih časih še hujšim nasproti. Večina našega obrtništva se niti zdaleka ne zaveda, da smo prišli v naši novi državi popolnoma v drug položaj. Svoječas so prišle vse nove iznajdbe potom različnih organizacij in žilave propagande iz ustvarjajoče centrale — Dunaja. Danes so pa prilike take, da tvorimo ravno slovenski obrtniki središče napredka, iz katerega bodo črpale naše južne pokrajine. Zato se bomo morali bolj oprijeti dela in organizacij, da bomo lahko uspešno obvladali važno nalogo, ki nam je dana v očigled novemu položaju.

Bliža se zimski čas, ki je najbolj ugoden za organizacijsko delo. Obrtniki, zganite se! Snujte Obrtne zveze! Tudi v takih krajih, kjer Vas je malo, boste lahko marsikaj lepega ustvarili v Vaš dobrobit. Pridno zahajajte k sejам, sklepajte o domačih potrebah pa tudi o splošnih obrtnih zadevah! Agitirajte tudi za naše glasilo »Jugoslovanski Obrtnik«, saj stane s članarino vred samo 25 Din. na leto. Bliža se novo leto in ko se boste naročili na vse mogoče liste, nikar ne pozabite, da Vam mora biti prvo Vaše stanovsko glasilo. Podpirajte ga pa tudi s članki in inserati. Obrtniki, bodite uverjeni, da nam bodo le močne organizacije pripomogle iz težkega položaja, v katerem se nahajamo. Zato pa z združenimi močmi na delo!

Zborovanje Jugoslovanske Obrtne zveze.

Prilikom zbora zaupnikov SLS v Ljubljani, dne 5. novembra je skicala tudi Jugoslovanska Obrtna zveza svoje člane na zborovanje, ki se je vršilo ob 3. uri popoldne v Rokodelskem domu. Udeležba je bila zelo številna ter smo opazili mnogo naših odličnih voditeljev, znamenje, da je zanimanje za našo organizacijo vedno večje.

Zborovanje je otvoril in vodil predsednik J. O. Z. g. Ivan Ogrin, ki je v svojem uvodnem govoru na kratko orisal današnji gospodarski položaj. Pri nas v Sloveniji je industrija v močnem razmahu. Toda če natančneje motrimo ta razvoj, pridemo v resne pomisleke, da li se bo mogla spričo pomanjkanja sredstev dalje razvijati, oziroma sploh eksistirati. Glavna krivda leži pač v tem, da imajo sosednje države že razvito industrijo s starimi tovarnami in komercialno izvežbanim osobljem, dočim se je naša industrija šele ustvarila. Vlada je pristala na zaščitno carino, kajti brez nje bi bila naša industrija iluzorna. Danes stojimo pred novimi trgovskimi pogodbami. Z Avstrijo je v teku, z Italijo pa jo bomo gotovo sklenili, ko se pobotamo na političnem polju. Obrtnik in industrialec morata zavzeti k temu položaju svoje stališče. V obrtništvu opažamo danes neko stagnacijo, ki tangira predvsem stavbno in oblačilno stroko, h katerima bo pa prišla še lesna trgovina. Druga velika nvearnost za obrtnika tiči v preveliki centralizaciji od strani Beograda, ki grozi podrediti celo najelementarnejše obrtniške zadeve neposredno pristojnemu ministru samemu. Industrijno hočejo spraviti v notranjost države,

v trgovini pa vlada velik zastoj vsled nejasnih trgovskih odnošajev z Italijo in radi nedostopa naše trgovine do morja. Tudi tarifna in železniška politika nam delata težave. Pereče vprašanje so davki. Težita nas predvsem poslovni in osebni davek. Sliši se, da plačuje Slovenija okrog 15 milijonov več davka na leto, kot je predpisano. V načelu nimamo nič proti davkom, toda na ta način guli gospodarski napredek cele države, energično zavračamo. Konečno je omenil še krivično postopanje glede različnih socialnih dajatev ter apeliral na udeležence, da se oklenejo svojih organizacij in snujejo nove Obrtne zveze.

Nato pozdravi novodošlega g. dr. Korošca, ki ob velikem odobravanju ugotavlja, da raste zanimanje za Obrtno zvezo. Jugoslovanski klub, ki stoji vedno z njo v zvezi in dobiva poročila tudi od Trgovske in obrtniške zbornice, intervenira in pomaga, kjer le more. Želi Obrtni zvezi najlepšega razvoja in obljublja pomoč v parlamentu.

Naslednji govornik g. urednik Smodej poda obširen referat o novem zakonu o taksah, iz katerega so si zamogli poslušalci ustvariti dobro sliko, kako nezmisljen, krivičen in krut da je. Jugoslovanski klub se je boril z vso energijo proti sprejetju tega zakona, pomagal pa mu je samo muslimanski klub. Dosegel pa je velik uspeh s tem, da se je sprejel njegov predlog, po katerem so vse zadruga oproščene vseh taks in da so pri oddaji premoženja prosta taks taka do vrednosti dveh milijonov kron.

G. dr. Rožič je orisal položaj obrtnonadaljevalnega in obrtnega šolstva. Obrtnonadaljevalnih šol imamo v Sloveniji 55, od katerih 2 v Prekmurju in ena v Ljubljani še niso otvorene. Otvorile pa so se na občinske stroške in na stroške lokalnih faktorjev. Potrebščine za šolsko leto 1923/24 niso krite. V proračunskih dvanajstih imamo sicer 200.000 Din. tozadavnega kredita, toda zadostovalo bi pri vsej varčnosti niti 400.000 Din. Tudi za trgovsko nadaljevalno šolstvo ni nobenega kredita. Omeni tudi položaj obrtnih šol, predvsem Tehniško srednjo šolo v Ljubljani, ki ima 28 razredov. Tej nedostaje sredstev za kurivo in poizkuse na modernih strojih, kaj šele za ekskurzijo dijakov. Pri že itak varčno sestavljenem proračunu so nam v Beogradu kratkomalo črtali polovico. Obrtno šolstvo moramo spraviti v boljši položaj, kajti v njem so temeljne osnove vsakega gospodarskega napredka.

G. kanonik Stroj ugotavlja potrebo srčne vzgoje vajencev. Uspeh dr. Kreka je bil, da se je na šolah poučevalo vsaj nekaj verouka. To moramo doseči tudi sedaj.

Konečno obrazloži g. poslanec Škulj politični položaj in predoči težave, s katerimi se imajo boriti naši poslanci v Beogradu, kjer nočejo upoštevati naših upravičenih zahtev in potreb. Obljublja še nadaljno pomoč za obrtniške zahteve in apelira, da strnemo vse sile v mogočno fronto v boj za zakonodajno avtonomijo.

Resolucije, sprejete na zadnjem zboru Obrtne zveze.

1. Protestiramo proti novemu zakonu o taksah, ki obremenjuje predvsem obrtnika in trgovca, ki je že itak prekomerno obdavčen.
2. Protestiramo proti načinu iztirjevanja davkov, po katerem se zahteva poleg 6 % zamudnih obresti še 8 % iztirjevalnih stroškov, kar se izvaja tudi pri itirjevanju prispevkov za bolniško in nezgodno zavarovanje.
3. Protestiramo proti temu, da je vlada ukinila dvetretjinske prispevke za obrtnonadaljevalne šole ter da ne da zadostnih sredstev za uspešno delovanje Tehniške srednje šole in ostalih strokovnih šol.
4. Pozivamo uprave obrtnonadaljevalnih šol in vse kompetentne faktorje, da poskrbijo za gojence teh šol vsaj po eno uro verouka na teden.

Iz trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Dne 13. in 14. t. m. so imeli seje posamezni odseki, kakor tudi združeni odseki zbornice.

Združeni odseki so med drugimi važnimi zadevami obravnavali tudi trgovsko pogodbo z Avstrijo, o kateri se pričnejo v kratkem pogajanja na Dunaju. Značilno je, da kljub intervenciji naših poslancev centralna vlada noče imenovati v delegacijo, ki se ima pogajati z Avstrijo, nikakega Slovenca in Hrvata, češ, da kot bivši avstrijski državljani ne bi imeli dovolj avtoritete. Zbornica ima pripravljen obširen elaborat, tičoč se obrtnikov in trgovcev. Posebno je važna točka o reciprociteti za izvrševanje samostojnih podjetij. Nemci bodo polagali veliko važnost na to, če se pa točka sprejme, bomo zopet občutno prizadeti Slovenci. Naši ljudje gotovo ne bodo šli obratovat v Avstrijo, četudi nam je to glasom sangermainške pogodbe dovoljeno. Po dosedanjih skušnjah pa smo sigurni, da beogradska gospoda na to gotovo ne bo polagala veliko važnost. Druga važna stvar je tudi specijalna carinska tarifa. To je edini regulator, s katerim se lahko naša mlada industrija zavaruje pred navalom inozemcev.

Obljubljen je, da se znani g. Savić, kot šef delegacije, na potovanju ustavi tudi v Ljubljani, da zasliši naše nasvete in predloge. Jasno je, da bo od te pogodbe in od one z Italijo precej odvisna naša bližnja gospodarska bodočnost.

Socialne dajatve.

Med drugim pride do obravnave tudi urad za zavarovanje delavcev. Slišale so se nekatere postavke iz proračuna. Uradnikov je za Slovenijo 180, dnevničarjev pa 45. Ta aparat bo stal letno 4.000.000 Din., cela uprava pa 6.000.000 Din. Dohodki so proračunani na 21.000.000 Din. Oddelkov ima urad 12, vsakega s svojim šefom. Zavod ima v tem malem času reorganizacije preko 25.000.000 Din. terjatev, med katerimi je $\frac{1}{3}$ neizterljivega. Prispevek centrali v Zagrebu je določen letno na čez 4.000.000 Din. Denar se nalaga ali v centrali, deloma pa tudi v Ljubljani le v Slavensko banko, kjer ima glavno besedo znani bankir Praprotnik. Zbornica je stavila na ministrstvo svoje predloge za reorganizacijo tega zavoda v smislu slovenskih avtonomističnih načel.

Obrtno nadaljevalno šolstvo.

Odobrili so se znatni prispevki za te šole. Več se bo o tem sklepalo prilikom zborničnega proračuna. Za sedaj se pozivajo vse obrtno-nadaljevalne šole, da prosijo za izplačilo letošnjih prispevkov, kakor tudi prispevkov za bodoče leto.

Obrtna dovoljevanja.

Ministrstvo za trgovino in industrijo hoče, da ima edino ono v bodoče pravico oddajati koncesije pri nastopu kakega industrijskega podjetja. Ker je v smislu obrtnega reda za Srbijo smatrati vsako obrt za industrijo, bi se tako minister prisvojil izključno pravico nad temi posli, kljub pri nas veljavnemu obrtnemu redu. Sklenilo se je, na povabilo hrvatskih zbornic poslati deputacijo vseh prečanskih zbornic v Beograd, ki naj intervenira proti takim nameram.

Obrtni odsek se je pečal z načrtom, po katerem hoče ministrstvo za socialno politiko izdati pravilnik k zakonu o delavskem varstvu. Posebno se je izjavil odsek proti delavskim zahtevam, da se opuste delavske knjižice, ter da se vpeljejo le legitimacije, ki naj jih posedujejo delojemalci in pokažejo gospodarju ob vstopu v službo. Mesto dosedanjih ocen v knjižicah, kjer naj se ilustrira cela preteklost delojemalca, iz katerih se da marsikaj presoditi o kvalifikaciji, se bodo izdajala izprčevala, z dragimi koleki.

Obrtni odsek je poleg že omenjenih reciprocitet glede trgovske pogodbe z Avstrijo in raznih dispensnih prošenj obravnaval tudi zelo važna mnenja o delokrogu posameznih obrti z ozirom na kako drugo obrt.

Nacionalizacija naše industrije.

Prav lepo čitamo in slišimo danes marsikaj o tem problemu in zdi se nam, kakor da bi bila res v tako kratkem času postala vsa nekdanja tuja industrija na mah narodna. Razpravljali smo že čestokrat o tem, da je bila naša industrija popolnoma odvisna od Dunaja ter da so bili lastniki malodane v vseh večjih podjetjih Nemci. Slovenska last vsaj po večini so bile le manjše naprave kot mlini, žage, opekarne in podobno. Vsaka količkej pomembnejša industrija je bila pri nas v nemških, na Hrvaškem pa v madjarskih ali pa tudi v nemških rokah. Tudi v Vojvodini, kjer je industrija precej razvita, je bilo večidel podjetij v tujih rokah ter so gospodarili tu predvsem židje. Centrali industrijskega pokreta sta bili Dunaj in Budimpešta in tja so vodile vse niti.

Vsem nam je še dobro v spominu, kak preobrat je nastal v tuji industriji ob polomu. Najzagriženejši lastniki so takoj izginili iz naših pokrajin, drugi so zopet postali iz prejšnjih oblastnikov ponižni in za vse sprejemljivi lojalni pristaši naše nove države. Njih upravni svetniki, ravnatelji in uradniki so namah začeli govoriti slovenski jezik, drugi pa so bili takoj pripravljene, da se ga priučijo. Ker centralna vlada v Beogradu še ni dobro funkcionirala, so bile skoro vse upravne zadeve v rokah tedanjih pokrajinskih vlad. Te so objavile zakon o sekvestrih, katerega je pozneje odobrila tudi centralna vlada. Po tem zakonu so prišla vsa podjetja podanikov nam sovražnih držav pod nadzorstvo ali upravo od vlade imenovanih oseb. V Sloveniji so bili tedaj na vladi gospodje, ki so se posebno dobro razumeli na te stvari. Tudi v praksi se je že začela izvajati nacionalizacija v vseh teh podjetjih in pa tudi tih, ki so bila samo deloma v slovenskih rokah.

Omeniti moramo, da se je centralna vlada v Beogradu polagoma ojačila. Na krmilu so bili v teh časih demokratije in radikali. Fiksirale so se tudi mirovne pogodbe. Vse to je ojunalo tujerodne lastnike, ki so začeli nastopati proti nacionalizaciji in ji metali vse mogoče ovire na pot. Nacionaliziralo se je sedaj tako, da se je vršil na eni strani pritisk po nadzorovalnih organih, na drugi strani pa so se dajale obljube in vabe. Te vabe so se vprizarjale po sedanjih lastnikih ali večkrat tudi namišljenih lastnikih. Če se iz podjetja ni dalo več iztisniti, se je zadovoljilo tudi z manjšimi deleži ter z različnimi klavuzami in pogodbami. Kot posredniki ali posredovalci so navadno nastopale gotove banke, za katerimi so stali večinoma tedanji višji javni funkcionarji. Dobro nam je znano iz te dobe, kako se je nacionalizirala Bambergova tiskarna, Trboveljska premogokopna družba, še preje »Union« banka v Mariboru in mnogo drugih podjetij. Danes seveda ne najdemo nobenega tako neumnega Nemca več, ki bi si pustil še kaj nacionalizirati. Podjetja, ki so se na tak način nacionalizirala, navadno niso spremenila svoje barve, osebe je ostalo isto in le tu ali tam se je izvršila mala korektura, pa še ta je šla večinoma na račun lastnega brata, ki ni bil novemu upravnemu svetu po volji. Ves dobiček so imeli od tega le gotovi ljudje ali banke, ki so se znali okoristiti in se pravočasno prilaziti k podjetju. Razumljivo je, da se je morala orijentacija dotičnega podjetja takoj izpremeniti. Časopisje je moralo pisati, da so to domača in edina podjetja te vrste, zato jih je pa treba tudi ščiti in podpirati. Javne oblasti so jim morale iti na roko in Bog obvaruj če se je kakemu tujcu skrivil las. Prvo pa, kar se je zahtevalo; je bila zaščitna carina. Če niso intervencije pri deželni vladi ali pri oddelku ministrstva trgovine in industrije nič več zalegle, se je posredovalo v Beogradu včasih tudi z bakšišem ali pa s vplivom. Ko je polagoma manjkalo podjetij, ki bi se morala nacionalizirati, se je ta način prenesel tudi na novo snujoča se industrijska podjetja.

Danes pa se tudi kažejo že vse slabe posledice takega načina ustvarjanja domače industrije. Bližamo se gospodarski katastrofi, kateri se bomo imeli v obili meri zahvaliti tudi takemu načinu nacionalizacije.

Denarni zavodi, od katerih je nebroj domačih, kredita vrednih manjših podjetij črpalo vire in brez katerih je vsako delovanje nemogoče, so prenehali obratovati. Imamo le še ban-

ke, ki so s takim načinom delovanja ravno ustvarile današnji kritični položaj. K temu je v veliki meri pripomogel prej omejen način nacionalizacije. Z našimi domačimi denarnimi sredstvi pa podpiramo tujo industrijo, ker kakor rečeno, se je ta ponajveč probrazila v pristno domačo le navidezno, za njo pa stojijo malodane povsod stari lastniki, za katere se moramo truditi. To je slovenska industrija pod nemškimi klobukami. Našim obrtnikom pa tudi ne more biti vseeno, če morajo polufabrikate, katere rabijo za kompletiranje svojih izdelkov, vsled zaščitne carine pri domačih industrijah dražje plačevati ter tako še težje vzdrževati tujo konkurenco. Na drugi strani pa tudi konsument v današnjih časih pičlih dohodkov ne more ostati napram temu ravnodušen. Posebno pa človeka boli to, da se gre tujcem v tem oziru več na roko, tako, da si lahko producirajo tem več dobička in to na naši lastni grudi.

Sedaj se bliža čas trgovskih pogodb s tujimi državami, izmed katerih bo prva na vrsti z Avstrijo. Velike zahteve na našo državo od strani inozemstva bodo pač čim večje carinske olajšave. Dolžnost naše države pa je, da spravi zaščitno carino v sklad z našim splošnim gospodarskim vidikom ter da se ne ščiti le posameznika, ki čestokrat ni niti naše narodnosti. Tudi interes prave fundacije naše industrije leži v prvi vrsti v tem, da ne uživa preveč zaščite.

Dr. V. R.

Poučni izlet na Bavarsko.

III. del. Monakovo (München).

Od romantičnega mesta Nürnberg smo se težko poslovili, kajti mesto je res v vsakem oziru prijazno — vabljivo in skrivno, rekel bi, neko tajno domačnost v sebi, da se res težko ločiš od veličastnih srednjeveških gotskih stavb, kakor tudi malih mičnih hišic.

V četrtek zvečer smo se z brzovlakom odpeljali proti Monakovu, kamor smo prišli okrog 11. ure po noči. Na kolodvoru nas je čakal g. Penn, rodom Ptujčan, ki pa že nad 20 let nepretrgoma biva v Monakovem, tako, da je že čisto naturaliziran Bavarec. G. Maks Penn, posestnik in tovarnar v Monakovem, nas je ljubeznjivo sprejel ter nas peljal v hotel »Bavaria«, kjer nam je preskrbel udobno prenočišče. Šel nam je ves čas bivanja v Monakovem radevolje in z veliko uslužnostjo v vseh ozirih na roko, za kar mu izrekam tukaj še enkrat prav prisrčno zahvalo.

Monakovo je svetovno mesto, ki mora vsakega tujca očarati. Radi pomanjkanja prostora naj omenim le najvažnejše znamenitosti bavarske prestolice.

V petek dopoldne smo si ogledali velikansko tovarno, ki je last rodovine Maffei dedičev. Tovarna je velikansko podjetje, ki obstoji iz cele vrste raznih objektov, oddelkov in sloopij. Ima nad 3000 delavcev, seveda strokovnih ter kvalificiranih in nad 700 tehničnih inženjerjev in uradnikov.

Tovarna izdeluje v raznih oddelkih najrazličnejše kovnaste fabrikate, tako razne stroje, lokomobile, železniške vozove, avtomobile, železne mostove različnih konstrukcij itd. Celo podjetje je seveda zelo moderno urejeno, tako, da izdeluje vse v lastnem delokrogu.

Absolventi tehniške srednje šole so tu lahko videli v vseh fazah razvoja najrazličnejše tipe in produkte modernega tehničnega dela v kovinski železni industriji. Tu so videli, kako se napravi priprost lesen model in kako se potem isti izdeluje v raznih delavnicah tako dolgo, da postane perfektno dovršen stroj. Vse delo je strogo ločeno, a vendar v najožji zvezi v posameznih oddelkih. Maffejevo podjetje je pravi vzor moderne nemške tehnike v železni industriji.

Dopoldne smo si torej ogledali Maffejevo tovarno, popoldne smo šli v »Nemški muzej«, ki je posebnost prve vrste. Muzej leži na Maksimiljanovi cesti št. 20 in je vreden, da si ga ogleda vsak tujec. Nemški muzej brani v sebi vse, kar je človeška veda in umetniška roka iznašla v različnih dobah razvoja in napredka človeške kulture. Naši mladi maturantje-strojniki so bili zadivljeni nad znanstvenim bogastvom in ma-

terijalom, ki se nahaja v tem zavodu. Tu vidiš ves tehniški napredek zadnjih 50 let. Muzej je zelo praktično urejen. Vsaka panoga tehniške vede ima svoj samostojni oddelek in vsi oddelki so v sistematični zvezi tako, da se med seboj ipopolnjujejo. V podzemlju je v pomanjšani naravni obliki predstavljena vsa rudarska tehnika, in njen razvoj v vseh dobah — od začetka do danes. Tu vidiš v posameznih oddelkih vse: rudarstvo, mineralogijo, geografijo, naravoslovje, astronomijo, itd., kratkomalo vse, kar si tvoje oko in vedoželjnost poželi. Razni modeli, stroji, tehtnice, motorji, vozovi, poizkusni aparati, vse je sistematično urejeno, da človek lahko opazi veliki napredek iz najnovejše dobe. Ako si hoče človek vse natančno ogledati, potrebuje več dni, kajti muzej obsega podzemlje, pritličje in še dve nadstropji, povsod pa so dolge, visoke dvorane, napolnjene z vsemi mogočimi modernimi vzorci iznajdb iz vsake stroke.

Ravnatoko smo si potem v soboto cel dan ogledovali razne muzeje, kakor n. pr. staro pmakoteko, to je krasno galerijo najlepših umetniških slik, dalje bavarski narodni muzej, novo pmakoteko in alpski muzej. Zelo zanimivi so tudi delavski, socialni in obrtni muzej. Sicer pa je Monakovo mesto samih muzejev, galerij, razstav in izložb. Poučni so tudi muzeji za ljudsko higijeno (zdravstvo) in muzej za nezgode. Dalje ima Monakovo numizmatični (denarni) muzej in muzej za antično (staro) umetnost. Izpustiti ne smemo seveda rezidenčnega muzeja, ki po dragocenostih vse prekaša. Mesto samo zase ima svoj zgodovinski in gledališki muzej. Znanstvene zbirke so: geološka, zoološka, mineralogična, prehistorična itd.

Posebnost mesta so razne umetniške stavbe, kakor n. pr. Rathaus, s svojim znanim »Glocken in Tanzspielom« na magistratnem stolpu.

Monakovo šteje že okrog 800.000 prebivalcev, s predmestji in bližnjo okolico pa nad 1.000.000. Je to mesto, kjer se zbirajo umetniki raznih panog. Zato je vse polno muzejev, zbirk, galerij itd.

Mesto ima vse polno raznih tovarn, pivovarn. Monakovsko pivo pod najrazličnejšimi imeni je svetovno znano. Meščani so prijazni, vljudni, šaljivi in postrežljivi. Mesto je moderno urejeno in ima velikanski promet, povsod vlada naravnost vzoren red, snaga, čistota in to v javnih lokalih, kakor na cesti ali v prodajalnah.

Kdor potuje v naučne svrhe v Nemčijo, Monakova naj nikar ne izpusti!

F. P.

Steklo.

Ni je zlepa tvarine, tako važne za kulturni razvoj človeštva, kot je steklo. Saj pa tudi ni kmalu telesa, ki bi družilo v sebi tako odlične lastnosti, prozornost s tako visoko trdnostjo. Uporaba stekla dobiva do današnjega dne vedno nove oblike. Varuje nas vremenskih nezdod, a vendar ne zabraja blagodejnemu solncu vstopa v naša stanovanja. Stekljena posoda nas obdaja od vseh strani. Visoki razvoj naravoslovja in fizike, cvetoča obrt in umetnost našega časa bi bila brez stekla nemogoča.

Iznajdba stekla sega nazaj v davne čase. Že v kraljevih grobovih Egipčanov vidiš sliko, ki predočuje, kako se piha steklo. Egipčani so zanesli steklarsko obrt k Rimljanom in Grkom, od njih pa je prišla v Carigrad ali stari Bizanc. Višek razcveta pa je dosegla steklarska umetnost v Benetkah za časa mogočnih dožev. Iz Benetk se je preselila v 13. st. na bližnji otok Murano. V 18. in prvi polovici 19. st. pa je izgubila laška umetnost skoro ves sijaj, dokler ji ni okrog l. 1850 dal advokat dr. Salvati novega življenja s pomočjo kapitala in novih vzorcev. A danes ima Murano mogočne tekmece v Francozih in Čehih, ne pa v Jugoslovanih.

Prosimo naše prijatelje, ki stoje bližje steklarski umetnosti v Zagorju, Mariboru in drugod, da nam poročajo, kakšne vrste stekla in kako jih izdelujejo danes v naši državi in o morebitnih novih smereh, v katerih bi se še lahko razvilo naše steklarstvo. Taisto prosimo glede drugih obrti in industrij.

S kemijskega stališča so stekla polisilikatje, to je spojine različnih prvov: kalcija, svinca, kalija, natrija, magnezija, železa in drugih s kremenčevo kislino. Različna stekla imajo seveda različne lastnosti. Kalcijevo n. pr. se rado topi, če pa ima v sebi tudi natrijev silikat, je težko raztopno. Kalijevo ali češko steklo pernaša veliko vročino, zato igra v kemiji veliko vlogo. Svinčevo steklo ima krasen sijaj in krasno zvenilo.

Iz česa pa je steklo? Glavne snovi za njegovo izdelovanje v praksi so: kremenjakov pesek, soda, glavberjeva sol, pepelika, solitar, apnenec, jedavec in cinkov oksid.

Steplena zmes se topi v posebnih loncih iz nepregorljivega šamota, peči kurijo s premogom, najnovejše Siemensove pa z generatorskim plinom. Največ se izdelava votle steklovine, razne posode, s pomočjo steklarske pipe, pa tudi z uporabo kalupov ali modelov. Steklene cevi vlečejo, velike steklene plošče danes redno vlivajo.

Izdelano blago mnogokrat brusijo, da mu dajo lepše lice, s kolutami, (šajbami) iz jekla, peščena ali karborunduma. Na ta način spravljajo čudovite slike na steklo. Tudi z izjedkovanjem s fluorovodenčevo kislino ter s peščnim pihalom se da lepo ozaljšati steklo. Stekljeni mozaik in barvanje stekla sta umetnosti zase. Posebno fine vrste stekla izdeluje mesto Jena na Nemškem. Pred nekaj leti so iznašli način, po katerem izdeljujejo posodo iz čistega raztaljenega kremenjaka; ta posoda je za kemijo in optiko neprecenljive vrednosti. Koliko možnosti za delo in zaslužek pač ponuja steklarstvo Slovincem, a vendar kupujemo še vedno velikanske množine stekla v tujini!

I. O.

Zavarovanje obrtnikov.

Na shodu obrtnikov v Ljubljani, ob priliki velesejma dne 8. septembra bi se imela obravnavati tudi točka »Zavarovanje obrtnikov«, koje referent naj bi bil g. Ravnikar. Splošna zahteva vseh zborovalcev pa je bila, da se vsled kratkega časa o tako važnem referatu ne more razpravljati ter da naj se referat objavi v časopisu, pozneje pa naj bi se dobil čas o diskuziji tega vprašanja. Ker so bili na tem shodu obrtniki raznih političnih strank in med temi zelo veliko naših pristašev, je prav, da tudi na tem mestu izpregovorimo svoje mnenje o tem važnem vprašanju.

Zavarovanje obrtnikov se dokaj lepo sliši in je stvar za marsikoga zelo privlačna. To vprašanje, ki je že precej staro, se je že ob različnih prilikah obravnavalo. Posebno pa je stopilo v ospredje posebno od tedaj, ko so se napravila različna prisilna zavarovanja za delodajalce in se je njih mojstre in delodajalce obvezalo prispevati k tem organizacijam. Obrtniki, vsaj manjši in revnejši, se čutijo zelo prikrajšane, ker vidijo, da je njegov uslužbenec v slučaju nezgode ali boleznih perskrbljen, zanj pa ni popolnoma nič preskrbljeno. Po štatutu prejšnjih bolniških blagajn je lahko ta sprejela v zavarovanje samostojne delodajalce pa le do starosti 34 let in še to, če jih je v zavarovanje sprejeti hotela. V sedanjem zavarovalnem štatutu pa niti tega ni.

Razni obrtniki so si že zdavnaj preden so se vpeljale prisilne zavarovalne, snovali svoje mojsterske blagajne, ki so se nanašale na slučaje boleznih, ali pa tudi starosti in onemoglosti. Seveda je bil pristop k takim blagajnam večinoma neobligaten. Če pa je kaka organizacija z večino sklenila, pa je bil pristop k tem blagajnam za to organizacijo obvezen. Vse to pa ni bilo splošno, ampak se je nanašalo le na gotove kraje in na gotove panoge. Radi tega je bil tudi uspeh vseh takih naprav zelo minimalen. V principu nisem proti zavarovanju obrtnikov, vendar pa ne po načrtu, kakor ga predlaga g. Ravnikar. Ne mislim se spuščati v podrobnosti njegovega načrta. Omenim naj le, da je v bistvu ta načrt tak, da naj se vse delodajalce prisili, da zavarujejo tudi sebe v slučaju nezgode in boleznih. Zato naj se ustavi nov veliki aparat. Vse naj se centralizira, da bodo imela glavno besedo ministrstva v Beogradu, kamor naj se tudi stekajo naši plačani novci.

Vlada naj odločuje, ne plača pa naj nič. En del uprave naj se poveri že obstoječim delavskim zavarovalnicam. Mislim, da mi ni treba dosti dokazovati nesmisel tega zavarovanja. Kdor količjak občuti pred nedavnim vpeljano delavsko zavarovanje, katero tako zelo občutimo na naših žepih, dasi tudi ne nudi zavarovancem za tak prispevek kar bi jim mogla in morala nuditi, dalje kako dobra žila dovodnica za beograjske banke je ta socialna naprava, ta se gotovo ne bo ogreval za ta načrt. Ustvari se naj en nov drag aparat na račun naših žepov in sicer naj damo mi inicijativo za to sami. Tak načrt moram odločno pobijati, ker je v kvar celemu našemu obrtništvu.

Načrt g. Ravnikarja predvideva mesečni bolniški in starostni prispevek od 40—200 Din., torej povprečno 120 Din. ali celoletno 1440 Din. Če obrtnik nalaga ta denar v posojilnico, bo imel prav lep zaklad na stara leta, oziroma za slučaj bolezni. Če je samostojen obrtnik zmožen pridobivanja premoženja in vodi svoje knjige, je čisto gotovo, da se mu bo tudi gori navedeni znesek nekje poznal. Poleg tega pa nima sitnosti v slučaju potrebe, kot bi jo imel pri tem, da bi iskal opore pri zavarovalnici. Čisto drugače je to pri delavcu, uslužbencu ali uradniku, ki delajo s svojimi rokami in umom. Uradniška penzija nastopi že po 35. letih in se še semintja kaj prišteje, tako da uradnik gre v penzijo s 55. leti. Obrtnik po Ravnikarjevem načrtu pa bi stopil v pokoj po 65. letu in ker je navadno do tedaj tudi že onemogel, bi imel prav malo od penzije.

Zdi se mi, da bi bilo prav razmišljavati, če ne bi kazalo manjše delodajalce, ki delajo v prav malem obsegu in so zelo odvisni od vsakdanjega zaslužka, pritegniti k delavskemu zavarovanju.

Drugo pa, kar je glavno je to, da bi država upeljala splošno zavarovanje, nikakor pa ne na način dragih aparatov in kopičenja novcev v centralo. Da se boče to slej ko prej izpeljalo, je gotovo. Če pa je že naša država dospela do tja, da to lahko izpelje, to je pa dvomljivo. Če bi pa oblasti kar vpeljale obvezno zavarovanje obrtnikov, kot predvideva navedeni načrt, bo gotovo večina obrtnikov, oziroma delodajalcev proti takemu zavarovanju, posebno še v času, ko nismo sigurni v valuti in so že druge zahteve in plačevanja tolike, da jih že težko zmagujemo. S takim zavarovanjem bi se obrtnika ne zadovoljilo in bi se jim nakladalo novih bremen in težav. Prav pa je, da obrtniki o tem razmišljate in podaste svoje mnenje.

Resolucije,

sprejete na zboru zaupnikov SLS, dne 5. novembra v pogledu obrti in industrije.

Najodločneje protestiramo proti sistematičnemu ubijanju naše obrti in vsakemu poskusu demontiranja naše industrije. Odločno odklanjamo namero, da se koncentrira izdajanje vseh obrtnih dovoljenj v ministrstvu. Ta namera ni samo krivična, marveč tudi protizakonita.

Sedanji davčni sistem je skrajno pomanjkljiv in odvzema obrtniku vsak pregled davčnih obveznosti. Odmerjajo se naknadni davki čez mesece in leta, kar onemogočuje vsako kalkulacijo. Davek na poslovni promet pri obrtnikih naj se v toliko spremeni, da ostaneta dve delavni moči davka prosti, tudi v slučaju, da ima obrtnik 3 ali več delavcev.

Zahtevamo znižanje železniških tarif, ki onemogočajo transport surovin in izdelkov in to za vse dele države pod enakimi pogoji. V interesu reda v železniški upravi zahtevamo zlasti sedaj, ko je sprejeta južna železnica v državno upravo, da se vpostavi v Ljubljani ravnateljstvo državnih železnic.

Zastarelo poslovanje carinarnic, nestalnost ter nesposobnost carinske uprave uvozne predmete nepotrebno podražuje.

Zaščitna uvozna carina naj ne bo šablonsko splošna, ampak naj ščiti le one panoge industrije, ki zaščitne v resnici potrebujejo s splošno gospodarskega stališča. Izvozne politike sedanje vlade ne moremo dovolj obsoditi.

Zahtevamo reorganizacijo bolniških blagajn in preureditev delavskih, nezgodnih in starostnih zavarovanj ter odklanjamo v tem oziru sedanjo centralizacijo.

Zahtevamo, da vlada omogoči tudi malim obrtnikom in trgovcem obratovanje s kreditom Narodne banke, ki je danes na razpolago le veleindustriji. Vlada naj snuje in podpira obrtno-kreditne denarne zavode, posebno zadruga. Zahtevamo, da država pri svojih dobavah predvsem upošteva domačo obrt in industrijo, zlasti zadrugištvo.

Društveni vestnik.

Izlet v Tržič. Člani Jugoslovanske Obrtne zveze in Društvo rokodelskih pomočnikov smo napravili v nedeljo, dne 21. oktobra izlet v Tržič. Bilo nas je ravno prav — kakih 30. Bili smo Ljubljančani, tovariši iz Komende so se pripeljali s kolesi. Šentvidci so nas pa kljub prijavi pustili na cedilu. Imeli smo lepo vreme in prav nobene neprilike. Z vnetim zanimanjem smo pregledovali dopoldne tovarni Kozina in Glanzmann. V obeh podjetjih nam je vodstvo izkazovalo izredno uslužnost. Ravnateljstvo in uslužbenci so nam z največjo vne- mo nad tri ure razkazovali tajne teh ogromnih podjetij. Popoldne smo jo mahnili v Križe in si med potjo še ogledali opekarno ter žago barona Borna. Izlet smo zaključili s prav lepim sestankom v Križah, kjer smo po govorih in poročilih gg. kanonika Stroja, Ogrina, Molke in tajnika SLS sestavili pripravljalni odbor za ustanovitev Obrtne zveze. Tako smo združili prijetno s koristnim. Še kaj takih izletov si želimo.

Obrtne zveze, ki nam še niso odgovorile na zadnji dve okrožnici ter vrnile vprašalno polo, pozivamo, da to čim prej store, sicer jih bomo v prihodnji številki imenovali. Red in točnost je prvi pogoj v vsaki organizaciji.

Merodajnim krogom v pomislek! Po dobljenih poročilih iz Štajerske se stavijo tam novim ustanovitvam naših podružnic ovire, češ, da se s tem razdira moč kmečkih zvez, kjer so organizirani tudi naši obrtniki. Mislimo, da ravnamo popolnoma v smislu statuta SLS, ki predvidevajo za posamezne stanovne stanovskopolitične organizacije, kot so kmečka zveza, Delavska zveza in Obrtna zveza. Predvsem pa je važna naša organizacija radi tega, ker prihajajo specielno v dnevih političnih vprašanjih vedno bolj na površje gospodarska vprašanja, tičočna se našega obrtnika, ki se morejo reševati edinole v lastnih stanovskih organizacijah.

Drobiž.

Ljubljanska borza. Predpriva za to važno institucijo se bližajo dovršitvi. Prostori za njo so se v poslopiju Filharmonije na Kongresnem trgu že adaptirali. V srednji dvorani bo borzna dvorana in borzno razsodišče. V preddvoranj bo knjigovodstvo, blagajna in telefonske celice. Adaptirani so tudi že prostori horznega sveta, tajništva, komisije za določevanje tečajev, izvedniške komisije ter drugih borznih funkcionarjev. Zanimanje za borzo je v vseh krogih veliko in se odzivajo vedno novi člani. Upamo, da prične naša slovenska borza čimprej z uspešnim delovanjem v korist naših pridobitnih krogov in v izboljšanje naših valutarnih prilik.

Ponudba. »Hrvatski Radisa« v Zagrebu nudi učence vseh strok. Vsak bo učinil dobro in plemenito delo, če bo vzel učence od tega društva. Kdor jih želi, naj se obrne pismeno na gornji naslov.

Ljubljanski velesejem. Ljubljana ima po svoji ugodni legi vse predpogoje za uspešen razvoj v važno trgovsko križišče. Za njo se zanimajo svetovni pridobitni krogi in naši velesejmi dobivajo vedno večji pomen in mednarodni značaj. Tu se sklepajo zveze z jugom in severom ter spoznava inozemstvo našo

industrijo in obrt. Da bo ta institucija odslej res prava predstaviteljica slovenskih gospodarskih prilik, razmišlja uprava velesojma o njeni reorganizaciji. Pri tem se bo polagala posebna pažnja že pri prihodnjem velesojmu na našo obrt, ki mora biti posebno častno zastopana. Zato opozarjamo naše obrtništvu, da se za stvar zainteresira in se udeleži prihodnjega velesojma z lastnimi izdelki. Trud jim bo na vsak način obilo plačan. V interesu celokupnih gospodarskih odnošajev Slovenije je pa tudi, da bodo naši velesojmi predvsem slike naših domačih pridobitnih prilik.

Zagrebački zbor. Prijavnice za poletni velesojem v Zagrebu, ki se vrši od 27. aprila do 5. maja 1924, se že razpošiljajo. Dobijo se lahko v uradu Zagrebškega zbora v Zagrebu, Martičeva ulica.

Državna nabava znamk in domača industrija. Večkrat slišimo o čudnem postopanju naše državne uprave pri naročilih pisemskih znamk, kjer se dosledno zapostavlja naša domača industrija. Podobno ofertno licitacijo smo imeli tudi dne 23. oktobra v Beogradu za naročilo znamk v količini 235 milijonov komadov, ki se imajo dobaviti v treh mesecih. Licitacije se je udeležila tudi Jugoslovanska tiskarna, ki je stavila najcenejšo ponudbo in sicer okrog 1 1/2 milijona Din. Govori se pa, da bo vlada sprejela ponudbo neke ameriške firme, ki znaša preko 6 1/2 milijonov Din. Pri nas pa vlada brezposelnost grafičnega delavstva, ki ga je v celi državi nad 200 Čudno gospodarstvo.

Trgovska pogodba z Avstrijo. Kakor znano, se bodo vršila v kratkem pogajanja z našo in avstrijsko vlado v svrhu sklenitve medsebojne trgovske pogodbe. Naša vlada je za ta pogajanja imenovala izključno srbsko delegacijo, v kateri niti enega slovenskega in hrvatskega izvedenca. Ker pridejo pri tej pogodbi v poštev predvsem prečanski kraji, omenjena delegacija pa ne pozna naših razmer, je vložil dr. Hohnjec na trgovskega ministra interpelacijo, zakaj, da je delegacija sestavljena iz samih Srbov. Minister je odgovoril, da ne kaže delegirati za pogajanja s tujo državo ljudi, ki so bili nekdanji

njeni podložniki, ker da nimajo dovolj avtoritete. Nazori balkanizma prehajajo že v skrajne nesramnosti.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Popravek. V članku »Stavbena obrt v Sloveniji«, ki smo ga priobčili v zadnji številki, je izšla neljuba pomota. Drugi stavek v oklepaju se ima glasiti: (V zadnji številki »Zbornika za slovensko umetnost« je o tem razpravljal g. Viktor Steska) in ne kakor zadnjič objavljamo g. Izidor Cankar.

Čenjenim naročnikom! Tisti, ki ima shranjenega »Jugoslovanskega Obrtnika« iz l. 1921 in bi bil pripravljen nam poslati št. 11. l. 1920 in št. 2. in 9. l. 1921 jih naj pošlje z navedbo cene na naslov: Jugoslovanska Obrtna zveza v Ljubljani, Komenskega ul. 12, ker jih nujno rabimo.

Odgovorni urednik Ivan Ogrin. — Izdajatelj in založnik: Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani. — Tiska: Zadržna tiskarna v Ljubljani.

STROJNO MIZARSTVO

PETER BIZJAK

v Spodnji Šiški, Gosposvetska cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela, zlasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, postrežba točna.

Strojno mizarstvo

Trink & Bernik

Linhartova ulica 1

KOLESA
NAJBOLJŠA NUDI
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ. KRED. BNK

Kleparstvo

Korn T.

Ljubljana, Poljanska c. 8.

OBRTNIKI!

Najvarnejše vlagate vaš denar v pupilarnem zavodu

Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 38
v hiši Zadržne zveze

Hranilnica kmečkih občin obrestuje hranilne vloge po 5% in sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. — Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot zastopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. — Posojila daje na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo.

Bombaž, umetno svilo
— volno v štrenah —
barva

v vseh barvah in nuancah, za vse tekstilne in trgovske potrebe tovarn

JOSIP REICH
LJUBLJANA, Poljanski nasip 4/6

ALOJZIJ PAVSCHIN

LJUBLJANA
WOLFOVA ULICA

ZALOGA

STEKLA IN POR-
CELANA, STEKLA
ZA URE, UMIVAL-
NIKE IN KUHINJ-
SKE GARNITURE
:: IN VSE V TO ::
STROKO SPADA-
JOČE PREDMETE

PRODUKTIVNA ZADRUGA

KLEPARJEV, INŠTALATERJEV, KOTLARJEV i. t. d.

V LJUBLJANI

Kolodvorska ulica šte. 18

se priporoča cenj. obrtnikom za izvršitev raznovrstnih kleparskih, inštalacijskih in kotlarskih del. Obrtniki imajo pri vseh naročilih znaten popust. Zanesljiva in točna izvršba.

Stavbno
podjetje

Ivan Ogrin

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela.
Izvršuje razne načrte in proračune.
Izdaja strokovna mnenja.

Primerno nizke cene.
Delo solidno. Delo solidno.

Telefon št. 426

Pleskar in ličar za
stavbe in pohištvo

JOSIP JUG

LJUBLJANA

RIMSKA CESTA št. 16

se priporočam cenj. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela.

Za vsa izvršena dela jamčim dve leti.

Izvršitev točna. Cene zmerne.

PARKETNE DEŠČICE

hrastove bukove

dobavlja in polaga v vsaki množini v mestu in na deželi

ANTON BOKAL

LJUBLJANA, RIMSKA CESTA 16

Prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila.

Delo točno in solidno.

Ustan. 1850.

Ustan. 1850.

Stavbno podjetje

Viljem Treo

arhitekt mestni stavbnik

Ljubljana, Gosposvetska cest. 10

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršuje tozadevne načrte in proračune.

Zadružna gospodarska banka

v Ljubljani

posluje v lastni palači
nasproti hotela Union

Miklošičeva cesta 10.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. —

REMEC - CO.

Ljubljana - SHS

Kersnikova ulica št. 7

Prej:

I. BAHOVEC nasled.

Tovarna na

DUPLICI

pri Kamniku

STOLARSTVO

UPOGNJENO POHIŠTVO.

Prešani furniri za stole in mizarstvo

PARKETI REZANI LES

interurb. telefon: pisarna: Ljubljana 266,
tovarna: Kamnik 4.Telegrami: Ljubljana Ingenieur Remec,
Kamnik REMEC - CO.**Papirna trgovina****Ivan Gajšek**

Ljubljana, Sv. Petra c. 2.

priporoča in ima vedno v zalogi *trgovske in poslovne knjige*, razne bloke in pomožne knjige za obrt in trgovino lastne založbe in izdelka, pismeni, trgovski, uradni, prepisni papir, založba šolskih zvezkov 'Tabor'.

Postrežba točna tudi po pošti.

Najboljši in najcenejši pisalni stroji **Oliver**

Stroji za šivanje iz najboljših tovarn
izgotovljeno moško obleko
zalogo klobukov
in drugo manufakturno blago

Cene zmerne!

Cene zmerne!

Vedno v zalogi pri

L. REBOLJ

Kranj št. 24

Pri meni kupljenim strojem jamčim 10 let.

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN
GALANTERIJA**MIROSLAV BIVIC**

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu
ter p. n. tvekam za cenj. naročila
vseh v to stroko spadajočih del.

VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP,
NOTEZOV IN BLOKOV.

Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne računov, eskomptira menice itd.

Staro lito železo

kupujejo v vsaki množini

Strojne tovarne in livarne d. d.
v Ljubljani.

Najboljše

PEKATETE

nudi

BUNC & Co.

LJUBLJANA — CELJE

GRADBENO PODJETJE**ing. DUKIĆ in dr.**

Ljubljana, Bohoričeva ul. 20